

PO/VO – directeurendiscussie

Hollands Kroon

PO VO

'Altijd streven naar verbetering'

Wat haar uit de discussie met de directeuren van de Regio Hollands Kroon het meest is bijgebleven? Lydia van Deelen hoeft niet lang na te denken: "De enorme wens om met elkaar verder te gaan. Het was heel coöperatief, heel open. Prachtig."

"In de discussie stonden twee grote vragen centraal: hoe kunnen we de advisering vanuit het PO en de plaatsing in het VO in het belang van de leerling nog beter vormgeven? En hoe kunnen we een doorlopende leerlijn maken voor de kernvakken taal en rekenen?"

Ging de discussie op RSG Wieringerlant óver de leerlingen, kort daarvoor - tijdens de lunch - sprak Lydia van Deelen met de leerlingen zelf. In interviewvorm hoorde zij de kinderen uit over de overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs.

Spannend en stoer

"Ze vinden die overstap heel leuk, maar ook heel spannend", zegt Van Deelen. "Het spannende is vooral de omvang van alles; die wijkt erg af van de basisschool. Daar heb je een of twee leerkrachten die de hele dag met je optrekken, in het voortgezet onderwijs heb je te maken met zeven, acht docenten per dag, met een grote omgeving en met segmentatie van vakken. Maar de meeste leerlingen vinden dat eigenlijk wel fijn; er is meer reuring. Pubers vinden het best prettig in zo'n grote gemeenschap.

Op de middelbare school ben je kwetsbaarder, maar ze vinden het ook stoer." Wel is het zaak dat elk kind na de basisschool op de juiste plek terecht komt. En er moet speciale aandacht zijn voor de getalenteerde leerling, zo bleek uit de discussie. "Die groep moet niet worden vergeten. Er is passend onderwijs voor kinderen die dreigen uit te vallen en die aandacht is heel belangrijk, maar de groep getalenteerden wordt te vaak vergeten. Velen worden niet uitgedaagd en gaan daardoor soms middelmatig of zelfs ver onder hun niveau presteren. In de vervolgstappen willen we speciale aandacht besteden aan de talenten."

Samenwerking intensiveren

Volgens Van Deelen zien de directeuren PO en VO nog veel mogelijkheden om de samenwerking te intensiveren en om meer afspraken te maken, ook regionaal. Daarbij gaat het vooral om de advisering vanuit het primair onderwijs. Van Deelen: "Dat heeft alles te maken met het feit dat de eindtoets in het PO, de Cito-toets, op een laat tijdstip plaatsvindt. Het advies vanuit het PO op basis

Lydia van Deelen schuift aan bij een groepsdiscussie

van het leerlingvolgsysteem en de NIO-toets zijn bepalend voor plaatsing. Het VO kan dus niet de Cito-toets als objectieve maat meenemen. Dat brengt de urgentie om de samenwerking en de afstemming te intensiveren en heel goede afspraken te maken."

Het merendeel van de leerlingen komt op de juiste plek terecht. En dan nog heb je geen zekerheid of het kind de eindstreep haalt. "Leerlingen ontwikkelen zich in de puberteit redelijk onvoorspelbaar, terwijl de scholen worden geadviseerd als de kinderen 11 of 12 zijn", zegt Van Deelen. "Het kan zo zijn dat een kind opeens het licht ziet en doorbreekt. Of andersom: dat ze zo afgeleid en ongeconcentreerd zijn dat ze afstromen. Men gaat nu onderzoeken of er trends zijn te ontdekken in de profielen van de leerlingen om nog beter te kunnen adviseren bij plaatsing."

Doorlopende leerlijnen

Vrij vertaald: het gaat goed, maar het kan altijd beter. "In het hele land, bij alle POVO-overleggen is men bezig om de afstemming te intensiveren", stelt Van Deelen. "Je moet altijd streven naar verbetering. Een van de oplossingen - en daar gaat dit samenwerkingsverband heel erg aan werken - is daadwerkelijk ook doorlopende leerlijnen te maken op zowel pedagogisch als didactisch vlak."

"In Nederland is er een referentieniveau voor de kernvakken. Daarin staat wat een leerling op een bepaald moment moet kennen en kunnen. Dat geldt zowel voor de basisschool, het voortgezet onderwijs en eigenlijk ook voor de universiteit. Dat zorgt ervoor dat je goede afspraken kunt maken. Welk niveau hoort bij welk schooltype? Hoe je dat doet, daarin kun je als school je eigen koers varen. Bij het afspreken waar je uit moet komen en hoe je de overgangen vormgeeft, daar valt nog veel winst te behalen."

Positieve flow

Volgens Van Deelen leeft bij iedereen ook de wil om die winst te pakken. "De discussie was een vervolg op wat er al is: een mooie samenwerking in deze regio. En ik zag een zeer positieve flow om hier mee door te gaan. Wieringerlant gaat met een aantal PO-scholen een vervolgttraject doen in het kader van het landelijke School aan Zet-programma. Daar ben ik project-

leider van. Het is een groot project waar POVO-verbanden in heel Nederland aan mee kunnen doen. We hebben ook afspraken gemaakt over wat we gaan doen en hoe we het gaan doen. En vervolgens werken we samen toe naar de landelijke conferentie die hierover wordt gehouden in september 2015."

'Daadwerkelijk ook doorlopende leerlijnen maken op zowel pedagogisch als didactisch vlak'

Directeurendiscussie

Op de website www.swvkopvannoordholland.nl vindt u linkjes naar alle foto's en alle filmpjes die zijn gemaakt tijdens de POVO-dag 2014.

PO/VO – directeurendiscussie

Schagen/Den Helder

REGIO SCHAGEN

'Ontmoeting tussen beide schooltypes levert al winst op'

Ferd van den Eerenbeemt, dagvoorzitter van de directeurendialoog in de Regio Schagen, zette de deelnemers vooraf al aan het werk. Iedereen moest een pitch van twee minuten voorbereiden met als kernvraag: Hoe zorgen we ervoor dat de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs zo goed mogelijk verloopt?

Enkele kernpunten die uit de pitches naar voren kwamen: PO en VO moeten elkaar ontmoeten en leren kennen. Respecteer het oordeel van het primair onderwijs. Alle partijen moeten de leerling kennen; die is veel meer dan cijfers. Ook moet iedereen beseffen dat de overgang een grote schok is voor een leerling.

Bijeenkomsten als de directeurendiscussie vormen een belangrijk stap bij het verbeteren van de overdracht. "Het is belangrijk dat mensen zien hoeveel er te winnen valt als ze elkaar leren kennen", zegt Van den Eerenbeemt. "Een ontmoeting tussen beide schooltypes levert al winst op. Als je elkaar niet kent, vorm je toch een beeld van de ander. Soms is die positief, soms negatief. Zo'n ontmoeting creëert meer begrip. 'Hé, wat doen ze daar eigenlijk op die basisschool?' Sommige VO-scholen zeiden ook dat het basisonderwijs bepaalde zaken beter aanpakt."

Middelbare scholen krijgen hun leerlingen overal van doen. Dat vraagt om betere

samenwerking, stelt Van den Eerenbeemt. "Ik heb begrepen dat het Regius College kinderen van tientallen verschillende basisscholen krijgt. Moeten alle docenten wiskunde, godsdienst en noem maar op al die basisscholen bezoeken? Dat is niet te organiseren. Dus moet je naar wegen zoeken om elkaar te ontmoeten, om meer voeling en begrip te krijgen."

De Regio Schagen zit volgens Van den Eerenbeemt nog in de verkenningsfase. "Kinderen worden al met meer informatie overgedragen, maar nog niet alle scholen zijn er goed op ingericht. In een uurtje praten zoals wij dat nu hebben gedaan, vind je nog geen oplossing. Belangrijker is het grote besef: wat is de kwestie? Hoe kunnen we elkaar beter informeren? Moet het PO of het VO pushend zijn? Moeten we niet meer vertrouwen hebben in het oordeel van de basisschool? In de afgelopen jaren is er al veel gebeurd. Niet het systeem is leidend, maar de leerling. Wie is die leerling? Het leerlingvolgsysteem was vroeger een dossier op papier. Nu is het elektronisch. Dat zijn allemaal stapjes."

"Er hing een heel positieve sfeer tijdens de discussie. Allemaal betrokken mensen die het beter willen doen, die beseffen dat het onderwijs echt aandacht nodig heeft. De onderwijssector heeft de meest betrokken en gepassioneerde mensen. Er is heel veel goede wil om stappen te maken."

'Er hing een heel positieve sfeer tijdens de discussie'

Directeurendiscussie

REGIO DEN HELDER

'Structurele afspraken over doorlopende leerlijnen noodzakelijk'

De directeurendiscussie in de Regio Den Helder mondde uit in concrete actiepunten. Niet verwonderlijk, aldus dagvoorzitter Joost Tijssen. "Deze club is vorig jaar ook al bijeen geweest en was al een stukje verder in het maken van afspraken over onderwerpen die met doorlopende leerlijnen te maken hebben."

In groepjes is per thema gebrainstormd over belangrijke thema's: rekenen en taal, dyslexie, gepersonaliseerd leren, digitaal onderwijs, onderwijsconcepten in de praktijk, omgaan met verschillen. "Daar kwamen enorm veel actiepunten uit", stelt Tijssen. "Helaas hadden we maar een uur de tijd. Daardoor werd het lastig om te bepalen: welke punten gaan we oppakken? We hebben nu het totale resultaat meegegeven aan de organisatie."

Yvonne Kapiteijn-Baltus en Els Swagerman, directeur van basisschool De Verrekijker, gaan ermee aan de slag en koppelen het terug naar de schooldirecteuren. Ook wordt de afsprakenlijst van de POVO-dag 2013 opnieuw bekeken en meegenomen in een volgende directeurendiscussie. Het plan is om hier niet mee te wachten tot de volgende POVO-dag.

Als onafhankelijk dagvoorzitter ('mijn mening doet er niet toe') heeft Tijssen gemerkt dat het individuele kind centraal staat in de discussies. "Het gaat om de persoonlijke ontwikkeling. Hoe zorg je ervoor dat het individuele kind met de juiste adviezen en de juiste middelen op de juiste plek terecht komt? Mijn indruk is dat alle directeuren echt aan de slag zijn met de overstap van het basisonderwijs naar de middelbare school. Vorig jaar hebben ze gezegd: dit wordt een extra punt op de agenda; na de tweede POVO-dag in deze regio is het een blijvend punt op de agenda."

Tijssen somt een paar concrete actiepunten op: ieder kind met ouders en docent op bezoek bij de nieuwe school, onderling contact tussen PO- en VO-docent om te kijken wat voor het kind het beste gedaan kan worden en hoe

verbeter je de digitalisering? Het is slechts een greep uit het totaal.

"Het is hartstikke goed dat ze dit oppakken, dat ze zo'n POVO-dag organiseren. De overstap van de basisschool naar de middelbare school is best heftig. Dat het blijvend op de agenda komt, en dat scholen van elkaars kennis gebruikmaken, is alleen maar goed voor de leerlingen."

'Hoe zorg je ervoor dat het individuele kind met de juiste adviezen en de juiste middelen op de juiste plek terecht komt?'

PO/VO – directeurendiscussie

Texel

PO VO

'Op het eiland zijn de lijnen kort, dat biedt enorme kansen'

Het gebruikelijke voorstelrondje bleef achterwege. Op Texel kent iedereen elkaar. Discussieleidster Ria Brandt was gevraagd de dialoog 'aan te vliegen' vanuit haar expertise: rekenen. Dat mondde na een vruchtbaar overleg uit in een concrete afspraak over... taalverzorging.

Brandt verdeelde de aanwezigen in vier groepen. Telkens als zij een onderwerp had toegelicht (bijvoorbeeld inspectie, overdracht PO-VO, verschil in manier van werken), lieten de deelnemers er een sterkte-zwakteanalyse (SWOT) op los. Daarbij nam elke groep een onderdeel onder de loep: wat zijn de sterke kanten (Strengths), waar liggen de zwaktes (Weaknesses) en de kansen (Opportunities), en wat zijn de bedreigingen (Threats)? Als de groepen daarmee klaar waren, pakten ze een ander SWOT-punt bij de kop.

"Mensen konden daardoor lezen wat hun voorgangers als sterke kant of bedreiging zagen en vervolgens raakten ze daarover in gesprek. De discussie had enkele doelen: zorgen dat de deelnemers voldoende toegerust zijn om de volgende stap te zetten bij de implementatie van de doorlopende leerlijnen voor rekenen, dat ze zich bewust zijn van de kansen voor verbetering van de overdracht én dat ze enkele afspraken maken. Al die doelen zijn bereikt."

Texel is als eiland een afgebakend gebied. Dat biedt volgens Ria Brandt mogelijkheden. "In Amsterdam hebben ze veertig, vijftig scholen waar leerlingen vandaan komen, op Texel maar negen. Als ze iets moeten regelen, kunnen ze dat met elkaar doen. Korte lijnen, want ze kennen elkaar. Ik heb laten zien hoe zaken worden aangepakt in het PO en ze daarover laten praten. Ik heb geprobeerd iedereen bewust te maken van de verschillen in aanpak, want dat zijn ook de verschillen die de leerlingen zullen meemaken."

Brandt deed met 'haar' directeuren nog een opmerkelijke ontdekking bij de bestudering van de VO-resultaten. "Wat mij opviel was dat het niveau van de taalverzorging in de eerste klassen te mager was, zowel bij VMBO als HAVO/VWO. Dat gaat dus over hoe het basisonderwijs de gemiddelde leerling aflevert. Vervolgens zagen we in de grafieken dat de taalverzorging in het voortgezet onderwijs aan de lage kant blééf. Daarna is

gezegd: we moeten streven naar gemeenschappelijk taalbeleid, want daarbinnen is taalverzorging heel belangrijk. Dat is een supermooie afspraak. Daar is een eigenaar aan gekoppeld, net als bij de andere afspraken. De eigenaren gaan er verder mee aan de slag."

'We moeten streven naar gemeenschappelijk taalbeleid, want daarbinnen is taalverzorging heel belangrijk'

De Stelling

'ICT zorgt ervoor dat kinderen over tien jaar nog maar twee dagen per week naar school gaan'

ICT speelt een steeds grotere rol in het onderwijs. Leerkrachten erkennen de meerwaarde van een digitale leeromgeving, die bijdraagt aan beter geschoolde leerlingen. Maar hoe groot wordt de invloed van ICT op de lange termijn?

Adrie Lugtig-Ouweltjes

'Nog geen app die interactie nabootst'

Adrie Lugtig-Ouweltjes (directeur Clusius College Schagen):

"Ik ben het niet met deze stelling eens. Natuurlijk is ICT in het onderwijs fantastisch. ICT scheelt papier en biedt meer inzicht, door bijvoorbeeld filmpjes te laten zien. Bovendien maakt ICT leren op eigen niveau mogelijk. Kortom: adaptieve digitale leermiddelen, die vanuit de zone van de naaste ontwikkeling oefeningen aanbieden, zorgen absoluut voor een versnelling van het leerproces.

Er kleeft echter één grote 'maar' aan dit verhaal. Het bespreken van een onderwerp, uitwisselen van informatie en de reflectie door de docent geeft volgens mij nog steeds het hoogste leerrendement in een groep en dus op school. Daarnaast zijn de pauzes in de kantine een prima voorbereiding op de maatschappij. Ik denk niet dat er de komende tien jaar een app wordt ontwikkeld die deze interactie nabootst.

Ten slotte moet de ICT probleemloos en gebruiksvriendelijk werken en aansluiten op de schoolpraktijk. Voor dát zover is, hebben de aanbieders van deze programma's nog veel werk te doen."

'Samenleving als praktijklokaal van het onderwijs'

Chris van Meurs (voorzitter College van Bestuur Scholen aan Zee):

"Welke definitie kennen we toe aan het begrip 'school'? Daar begint het mee. ICT zorgt voor plaats- en tijdonafhankelijk onderwijs. Toch houden leerlingen altijd behoefte aan het opereren in (wisselende) sociale verbanden, die we overigens

niet persé binnen de muren van de school hoeven te organiseren. Laat staan volgens de huidige orderingsprincipes.

Volgens mij wordt de samenleving het praktijklokaal van het onderwijs. Hierin is de school als gebouw minder bezet dan nu het geval is. Ik verwacht echter dat de school toeneemt als concept, waar het creëren van leersituaties centraal staat.

Die laatste school vinden we natuurlijk in het gebouw zelf, maar ook bij de vereniging, in de schouwburg of binnen een bedrijf. Door ICT worden die leerervaringen nóg rijker en gevarieerder. Wij kunnen die vorderingen van de leerlingen monitoren. In samenspraak met docenten en studieloopbaanbegeleiders worden deze ervaringen vervolgens gereflecteerd. Mogelijk wordt door ICT het schoolgebouw dus verkleind, maar als concept voor het organiseren van leerervaringen juist vergroot!"

Chris van Meurs